

บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การสร้างความเป็นจริงทางสังคมเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักในมิวสิก วิดีโอเพลงไทยสากล” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ที่ถูกนำเสนอจนกลายเป็นความเป็นจริงทางสังคมในมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยอาศัยกรอบแนวคิดและทฤษฎีสำหรับการวิจัย คือ แนวคิดเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางสังคม เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ พร้อมกันใช้แนวคิดเรื่องสัญญาวิทยาเป็นกรอบในการศึกษากระบวนการสร้างความหมายของตัวบท (text) ที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอที่คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ใช้แนวคิดเรื่องภาวะหลังสมัยใหม่ แนวคิดเรื่องความแปลกแยกของมนุษย์ แนวคิดเรื่องความรักในฐานะที่เป็นสินค้าและแนวคิดเรื่องสื่อมาเป็นประโยชน์ในการศึกษาถึงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอด้วย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลเป็นมิวสิกวิดีโอเพลงของบริษัทแกรมมี่ เอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทอาร์.เอส. โปร โมชั่น จำกัด (1992) จำนวนทั้งสิ้น 57 เพลง ซึ่งจะต้องเป็นมิวสิกวิดีโอที่มีโครงเรื่องค่อนข้างชัดเจนและจะต้องมีแก่นเรื่องเกี่ยวกับความรักเท่านั้น โดยระยะเวลาในการคัดเลือกข้อมูลที่ใช้ทำการวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลามิวสิกวิดีโอที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2542 – 31 ธันวาคม 2542 เพื่อนำมาวิเคราะห์ในส่วนของตัวบท (text) เพื่อศึกษาถึงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ที่ถูกนำเสนอปรากฏในภาพความเป็นจริงทางสังคมผ่านสื่อประเภทมิวสิกวิดีโอเพลง

สรุปผลการวิเคราะห์

ในส่วนของผลการวิเคราะห์นั้น เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ มีลักษณะเฉพาะด้านคือ ศึกษาเรื่องความเป็นจริงทางสังคมเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ที่นำเสนอผ่านมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากลเท่านั้น ผู้วิจัยจึงได้จัดวิธีการนำเสนอข้อมูลตามวิธีการศึกษาโดยแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ก. การศึกษาเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ผ่านเนื้อหามิวสิควิดีโอเพลงไทยสากล

1. การศึกษาแก่นเรื่อง (theme)
2. การศึกษาโครงเรื่อง (plot)

ข. การศึกษาการสร้างความเป็นจริงเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ผ่านมิวสิควิดีโอเพลงไทยสากล

1. การสร้างความเป็นจริงผ่านแก่นเรื่องของมิวสิควิดีโอ
2. การสร้างความเป็นจริงผ่านโครงเรื่องของมิวสิควิดีโอ
3. การสร้างความเป็นจริงผ่านอายุของตัวละครในมิวสิควิดีโอ
4. การสร้างความเป็นจริงผ่านอาชีพของตัวละครในมิวสิควิดีโอ
5. การสร้างความเป็นจริงผ่านสถานภาพและบทบาททางเพศของตัวละครในมิวสิควิดีโอ
6. การสร้างความเป็นจริงผ่านฉากในมิวสิควิดีโอ
7. การสร้างความเป็นจริงผ่านระดับการแสดงออกทางความรักของตัวละครในมิวสิควิดีโอ

ก. การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ผ่านเนื้อหามิวสิควิดีโอเพลงไทยสากล

เป็นการศึกษาความเป็นจริงทางสังคมผ่านเนื้อหาของมิวสิควิดีโอ โดยพิจารณาด้วยวิธีสัญลักษณ์วิทยา โดยศึกษาถึง 2 องค์ประกอบหลักของมิวสิควิดีโอ คือ 1. แก่นเรื่อง และ 2. โครงเรื่อง ดังนี้

1. การศึกษาแก่นเรื่อง

แก่นเรื่องที่น่าสนใจในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ในมิวสิควิดีโอที่พบในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 4 รูปแบบ คือ

1.1. แก่นความคิดเรื่องความรักแบบว่าเหว่ ซึ่งเป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ที่พบมากที่สุด คือ 56 เพลง จากมิวสิควิดีโอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 57 เพลง โดยรูปแบบความสัมพันธ์แบบว่าเหว่นั้น ประกอบขึ้นด้วยลักษณะความสัมพันธ์แบบโหยหาและลักษณะความสัมพันธ์แบบไร้เสถียรภาพผสมผสานกันอยู่ในลักษณะเป็นพลวัตร โดยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักแบบว่าเหว่นั้น ปรากฏลักษณะความสัมพันธ์แบบไร้เสถียรภาพ จำนวน 52 เพลง และลักษณะแบบโหยหา 51 เพลงตามลำดับ

1.2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักแบบไม่จริง เป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่แบบหนึ่งที่พบเป็นอันดับสอง คือ ปรากฏในมิวสิควิดีโอ จำนวน 42 เพลง โดยรูปแบบความสัมพันธ์แบบไม่จริงนั้น ประกอบขึ้นด้วยลักษณะความสัมพันธ์แบบไม่มั่นคงและแบบไม่ชัดเจน ซึ่งปรากฏให้เห็นอย่างผสมผสานกันเป็นพลวัตรในรูปแบบความสัมพันธ์แบบไม่จริง ทั้ง 43 เพลง โดยพบลักษณะแบบไม่มั่นคง 29 เพลง และแบบไม่ชัดเจน 19 เพลงตามลำดับ

1.3. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักแบบปฏิเสธ เป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่แบบหนึ่งที่พบเป็นอันดับสาม คือ ปรากฏในมิวสิควิดีโอ จำนวน 42 เพลง โดยรูปแบบความสัมพันธ์แบบปฏิเสธนั้น ประกอบขึ้นด้วยลักษณะความสัมพันธ์แบบปฏิเสธเหตุผลและแบบปฏิเสธค่านิยมเดิม ซึ่งปรากฏให้เห็นอย่างผสมผสานกันอย่างเป็นพลวัตรในรูปแบบความสัมพันธ์แบบปฏิเสธทั้ง 42 เพลง โดยพบลักษณะแบบปฏิเสธเหตุผล 32 เพลง และแบบปฏิเสธค่านิยมเดิม 32 เพลงตามลำดับ

1.4. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักแบบแลกเปลี่ยน ซึ่งเป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ที่พบน้อยที่สุด คือ 21 เพลง จากมิวสิควิดีโอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 57 เพลง โดยรูปแบบความสัมพันธ์แบบแลกเปลี่ยนนั้น ประกอบขึ้นด้วยลักษณะความสัมพันธ์แบบรักเพื่อหวังรัก ลักษณะความสัมพันธ์แบบรักเต็มเต็มและลักษณะความสัมพันธ์แบบรักเพิ่มค่าผสมผสานกันอยู่ในลักษณะเป็นพลวัตร โดยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักแบบแลกเปลี่ยนนั้น ปรากฏลักษณะความสัมพันธ์แบบรักเพื่อหวังรัก จำนวน 9 เพลง ลักษณะแบบรักเต็มเต็ม 7 เพลง และลักษณะแบบเพิ่มค่า 6 เพลงตามลำดับ

2. การศึกษาโครงเรื่อง

จากการศึกษาโครงเรื่องของมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากลทั้ง 57 เพลง พบว่า มีได้นำเสนอแบบแผนทั้ง 3 แบบ คือ สมหวัง ไม่สมหวังและขัดแย้ง ผสมผสานอยู่ในโครงเรื่องของมิวสิกวิดีโอแทบทุกเพลง แต่ส่วนใหญ่แล้วมิวสิกวิดีโอจะมีลักษณะการคลี่คลายเรื่องหรือจบเรื่องแบบทุกไม่สมหวัง คือ 38 เพลง จะมีเพียง 19 เพลงที่จบเรื่องแบบสุข และไม่พบโครงเรื่องที่จบแบบขัดแย้ง โดยแบบแผนโครงเรื่องของมิวสิกวิดีโอส่วนใหญ่จะเปิดเรื่องด้วยความไม่สมหวัง ดำเนินเรื่องด้วยความไม่สมหวังและคลี่คลายลงด้วยความไม่สมหวัง เนื่องจากธรรมชาติของมิวสิกวิดีโอเพลงรักที่มีโครงเรื่องชัดเจนจะเป็นการนำเสนอแก่นเพลงและท่วงทำนองเพลงที่เศร้าโศกและซ้ำ แก่นเรื่องของมิวสิกวิดีโอจึงเป็นการนำเสนอความทุกข์ใจอันเนื่องมาจากความรักมากกว่า

ข. การศึกษาการสร้างความเป็นจริงเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ผ่านมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล

1. การสร้างความเป็นจริงผ่านแก่นเรื่องของมิวสิกวิดีโอ

พบว่า แก่นเรื่องของมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากลได้นำเสนอภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความรักยุคหลังสมัยใหม่ ผ่านแก่นความคิดที่ค้นพบทั้ง 4 ดังนี้

(1.1.) แก่นความคิดเรื่องความสัมพันธ์เชิงความรักแบบว่าเหว่

แก่นความคิดที่สะท้อนผ่านมิวสิกวิดีโอ นั้น แสดงให้เห็นถึงภาวะยุคหลังสมัยใหม่ในสังคมไทยที่คนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนรุ่นใหม่ที่มีลักษณะโดดเด่น อันเนื่องมาจากมีลักษณะความเป็นปัจเจกหรือความเป็นตัวของตัวเองสูง ความสัมพันธ์เชิงความรัก เป็นกระบวนการหนึ่งที่ถูกนำเข้ามาใช้ในการขจัดความรู้สึกโดดเดี่ยวบนวิถีชีวิตที่เป็นตัวเองของคนรุ่นใหม่ เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคง มีเสถียรภาพและดำเนินชีวิตและความเป็นตัวของตัวเองต่อไปได้

(1.2.) แก่นความคิดเรื่องความสัมพันธ์เชิงความรักแบบไม่จริง

ลักษณะความสัมพันธ์แบบไม่มั่นคงและแบบไม่ชัดเจนที่ปรากฏอยู่ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบไม่จริงนั้น สะท้อนให้เห็นถึงวิถีคิดแบบหลังสมัยใหม่ที่เห็นว่า ความรักกลายเป็นเรื่องความพอใจของตัวบุคคล (Individual) ไม่เกี่ยวข้องกับสถาบันใดทางสังคมดังเช่นอดีตที่การสมรสเป็นเรื่องที่จะต้องหารือกับผู้ใหญ่ของแต่ละฝ่าย ดังนั้น ความรักจึงเหมือนต้นไม้ที่ไม่มีรากแก้ว และสามารถโยกคลอนได้ตลอดเวลา ขณะเดียวกัน ด้วยเหตุที่ความรักเป็นความสัมพันธ์ที่ถูกกำหนดโดยปัจเจกเป็นเรื่องความพอใจส่วนตัว เหตุนี้เองนิยามของคำว่า “คนรัก” จึงถูกอ่านใหม่

โดยมีปัจเจกเป็นตัวกำหนด ดังนั้น นิยามคำว่า เพื่อนจึงสามารถเป็นคนที่รักได้ไม่จำเป็นที่จะหมายถึงผู้มีฐานะหรือผู้ที่ชอบพอกันอีกต่อไป ทั้งนี้ อาจจะเป็นกลวิธีในการสร้างความสัมพันธ์เชิงความรักโดยนัยแฝง เพื่อไม่ต้องการผูกมัดและสามารถยุติความสัมพันธ์ได้โดยง่าย

(1.3.) แก่นความคิดเรื่องความสัมพันธ์เชิงความรักแบบปฏิเสท

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักแบบปฏิเสทที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอด้วยจำนวนถึง 2 ใน 3 ของมิวสิกวิดีโอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนั้น แสดงให้เห็นถึงลักษณะการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงความรักของคนรุ่นใหม่ว่า มีมิติการใช้อารมณ์เข้ามาจัดการกับปัญหา มากกว่าการใช้เหตุผล ตลอดจนการแสดงออกให้เห็นถึงการไม่ยึดถือค่านิยมสั่งสอนเป็นที่รากฐานทางสังคมมาแต่เดิม โดยในจำนวนมิวสิกวิดีโอที่ปรากฏรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักแบบปฏิเสท จำนวน 42 เพลงนั้น พบว่า 11 เพลง แสดงให้เห็นถึงการอยู่กินกันเหมือนสามีภรรยาโดยปราศจากสัญญาใดๆ ที่แสดงให้เห็นว่าทั้งคู่ผ่านการสมรสมาแล้ว ภาพความเป็นจริงผ่านสื่อมิวสิกวิดีโอดังกล่าวนี้นี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักของคนรุ่นใหม่ในสังคมไทย มีลักษณะปฏิเสทข้อสรุปใดที่เปิดเสรีสัมบูรณ์ (against totalization) หรือบรรทัดฐานความถูกผิดทางสังคมตามลักษณะของยุคหลังสมัยใหม่ แต่ให้ความสำคัญกับความพึงพอใจของตัวเองมากกว่า

(1.4.) แก่นความคิดเรื่องความสัมพันธ์เชิงความรักแบบแลกเปลี่ยน

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักแบบแลกเปลี่ยนนั้น เป็นความสัมพันธ์เชิงความรักที่แปรผันจากนิยามความหมายโดยตรง กล่าวคือ ความรักไม่ใช่เรื่องความชอบพอย่างเดี่ยว แต่มีลักษณะการบริโภคนิยมอยู่ด้วย เพราะการก่อตัวขึ้นของความสัมพันธ์มีปัจจัยเชิงเศรษฐศาสตร์ คือ เรื่องการแลกเปลี่ยนที่คุ้มค่าน่าเกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากภาพความเป็นจริงในมิวสิกวิดีโอ นั้น แสดงให้เห็นว่า ชายหนุ่มและหญิงสาวมักจะหมายปองคนที่มิใช่รูปสมบัติที่ดีและมีบุคลิกภาพที่ดี แสดงให้เห็นว่า ความรักไม่ใช่เรื่องทางจิตใจเพียงอย่างเดียว หรือการทอดทิ้งคนรักเพราะพบรักใหม่ที่มีฐานะที่ดีกว่านั้น มีนัยยะแสดงให้เห็นว่า ความรักเป็นการบริโภคนิยมสถานะภาพทางสังคมที่ดีขึ้นด้วย

2. การสร้างความเป็นจริงผ่าน โครงเรื่องของมิวสิกวิดีโอ

พบว่า มิวสิกวิดีโอส่วนใหญ่ มิได้มีการผูกโครงเรื่องเพื่อตั้งปัญหาความขัดแย้งไปจนถึงจุดสูงสุด และลดลงสู่การคลี่คลายปัญหาเพื่อจบเรื่อง ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเหมือนดังช่วงเวลาหนึ่งของสถานการณ์มานำเสนอ ทั้งนี้ เชื่อว่า เป็นเพราะมิวสิกวิดีโอมุ่งหมายที่จะขายศิลปิน จึงจำเป็นที่จะต้องสลับภาพไปมาระหว่างศิลปินกับสถานการณ์ ตลอดจนเป็นสื่อที่มีระยะเวลาการนำเสนอที่น้อย จึงไม่สามารถที่จะนำเสนอเรื่องราวภายใต้โครงเรื่องที่สลับซับซ้อนได้

จากการศึกษาพบว่า โครงเรื่องมิวสิกวิดีโอทั้งหมดนั้น เป็นการนำเสนอภาพความเป็นจริงของการเผชิญหน้ากันระหว่างแก่นความคิดเบื้องหลัง 3 ประการคือ

- (2.1.) ความขัดแย้งในเชิงศีลธรรม กล่าวคือ ความขัดแย้งในเรื่องความซื่อสัตย์และการแปรเป็นอื่น
- (2.2.) ความขัดแย้งในเชิงสถานะ กล่าวคือ ความขัดแย้งเรื่องความจนและความรวย
- (2.3.) ความขัดแย้งในทัศนะเกี่ยวกับความรัก ความขัดแย้งเรื่องการใช้ชีวิตแบบสองคนกับการรักอิสระ

3.การสร้างความเป็นจริงผ่านอายุของตัวละครในมิวสิกวิดีโอ

จำนวนของตัวละครส่วนใหญ่ที่พบในมิวสิกวิดีโอจะมีมากกว่า 2 ตัวละคร เพราะความรักเป็นเรื่องของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน และบุคคลที่สาม ทั้งนี้จากการวิเคราะห์พบภาพความเป็นจริงว่า ช่วงวัยของตัวละครที่มีความสัมพันธ์เชิงความรักมากที่สุด คือ ช่วงอายุ 21-25 ปี และช่วงวัยที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอที่น้อยที่สุด คือ ช่วงอายุ 31 ปีขึ้นไป มีเพศชาย จำนวน 1 เพลง เพศหญิง จำนวน 0 เพลง ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ชมในช่วงวัย 21-25 ปีนั้น เป็นกลุ่มเป้าหมายของตลาดเพลงไทยสากลโดยตรง เป็นช่วงวัยของคนรุ่นใหม่ ความเป็นจริงที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอจึงมีส่วนสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชายหญิงที่มีอายุอยู่ในช่วงวัยนี้เป็นหลัก ส่วนช่วงวัยอายุ 30 ปีขึ้นไป ซึ่งที่ปรากฏให้เห็นในมิวสิกวิดีโอที่น้อยที่สุดจนเกือบที่จะไม่ปรากฏเลย เป็นเพราะว่า ตามความเป็นจริงรอบๆตัวเรานั้น ส่วนใหญ่แล้วบุคคลที่อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไปนั้น น่าจะมีประสบการณ์ความรักมากพอที่จะมีความเป็นผู้ใหญ่สำหรับการจัดการกับปัญหาความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ เนื่องจากตัวสื่อเป็นสื่อของวัยรุ่น การนำภาพความอ่อนไหวอันเนื่องมาจากความรักของบุคคลที่มีช่วงวัย 30 ปีขึ้นไปที่จะนำเสนอผ่านมิวสิกวิดีโอ นั้น จึงขัดกับความเป็นจริงเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ จากการศึกษารูปภาพความเป็นจริงที่นำเสนอผ่านอายุตัวละครในมิวสิกวิดีโอ นั้นพบว่า เพศหญิงนั้น สามารถที่จะมีความสัมพันธ์เชิงความรักได้เร็วกว่าเพศชาย และมีช่วงวัยที่สามารถมีความสัมพันธ์เชิงความรักได้สั้นกว่า คือ หลังจากช่วงวัย 21-25 ปี ไม่ปรากฏภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความรักของหญิงสาวในมิวสิกวิดีโอแต่อย่างใด

4. การสร้างความเป็นจริงผ่านอาชีพของตัวละครในมิวสิกวิดีโอ

จากการศึกษาพบว่า จำนวนมิวสิกวิดีโอที่ไม่ปรากฏอาชีพ มีจำนวนถึง 29 เพลง น่าจะเป็น เพราะระยะเวลาของมิวสิกวิดีโอที่สั้นก่อนข้างสั้น คือ ประมาณ 4-5 นาทีต่อเพลง ส่งผลให้จำเป็นต้องละทิ้งรายละเอียดบางเรื่องลงไป เพื่อเน้นภาพที่แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกให้มากที่สุด ส่วนอาชีพที่พบมากที่สุด ก็คือ อาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีจำนวน 11 เพลง น่าจะเป็นเพราะสื่อมิวสิกวิดีโอเป็นสื่อของคนรุ่นใหม่ ดังนั้น ภาพความเป็นจริงที่นำมาเสนอจึงมีส่วนสัมพันธ์กับความเป็นจริงรอบๆตัวของพวกเขาเหล่านั้น ส่วนอาชีพที่พบเป็นอันดับสอง คือ อาชีพนักร้องนักดนตรี เป็น เพราะเป็นอาชีพที่นำเสนอภาพตัวแทนของศิลปินเอง การนำเสนอภาพอาชีพนักร้องหรือศิลปินก็เพื่อสร้างอารมณ์ร่วมกับผู้ชม ส่วนอาชีพอื่นๆเช่น อาชีพพนักงานดับเพลิง สถาปนิก พนักงานร้าน พนักงานร้าน เจ้าของกิจการและนักวาดรูปนั้น ส่วนใหญ่ถูกหยิบขึ้นมาเพราะมีส่วนสัมพันธ์กับแก่นเพลงและเพื่อเป็นสีสันในการเล่าเรื่องของมิวสิกวิดีโอมากกว่า

5. การสร้างความเป็นจริงผ่านสถานภาพและบทบาททางเพศของตัวละครในมิวสิกวิดีโอ

การศึกษาลักษณะความเป็นจริงว่า เพศหญิงเป็นผู้กระทำให้เกิดทุกข์ในความสัมพันธ์เชิงความรักมากกว่า โดยเพศชายเป็นผู้ถูกกระทำทางความรักให้เกิดทุกข์มากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็น เพราะมิวสิกวิดีโอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนั้น เป็นมิวสิกวิดีโอเพลงของศิลปินชายมากกว่า อย่างไรก็ตาม ภาพความเป็นจริงที่ปรากฏ สื่อให้เห็นว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักได้เปลี่ยนสถานะจากเดิมที่ฝ่ายชายเป็นตัวกำหนดหรือฝ่ายเลือกสรรกลายเป็นเพศหญิงเป็นผู้กำหนดแทน

นอกจากนี้ ยังพบด้วยว่า ในส่วนของผู้กระทำความรักให้เกิดความสุขนั้น ภาพความเป็นจริงที่พบในมิวสิกวิดีโอ ได้นำเสนอบทบาทของเพศชายและหญิงในฐานะเป็นผู้กระทำความรักให้เกิดสุขในระดับที่น้อยเป็นอย่างยิ่ง

6. การสร้างความเป็นจริงผ่านฉากในมิวสิกวิดีโอ

จากการวิเคราะห์มิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล พบภาพความเป็นจริงว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักของชายหญิงนั้น มีลักษณะที่กล้าแสดงออกมากขึ้น กล่าวคือ พบความสัมพันธ์เชิงความรักในพื้นที่สาธารณะมากกว่า เป็นจำนวน 68 แห่ง โดยพบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักในพื้นที่ส่วนบุคคลน้อยกว่า เป็นจำนวน 32 แห่ง โดยในส่วนของฉากพื้นที่สาธารณะที่พบมากที่สุด คือ ฉากคัฟ/บาร์/ร้านอาหาร ซึ่งเป็นสถานที่ที่ตัวละครใช้ยุดิความสัมพันธ์และเริ่มต้นความ

สัมพันธ์มากที่สุด และสำหรับพื้นที่ส่วนตัวที่พบมากที่สุด คือ บ้านพักและห้องพัก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นรังรักของชายและหญิงที่ใช้ชีวิตร่วมกัน ซึ่งจากการศึกษาภาพความเป็นจริงในมิวสิควิดีโอพบว่า การใช้ชีวิตร่วมกันของชายหญิงนั้น ไม่มีสัญญาณใดๆที่จะสื่อให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงที่มีลักษณะดังกล่าวจะผ่านการสมรสแล้ว

7. การสร้างความเป็นจริงผ่านระดับการแสดงออกทางความรักของตัวละครในมิวสิควิดีโอ

พบการแสดงออกในระดับสายตามากที่สุด คือ 45 เรื่อง สัมผัสร่างกาย 43 เรื่อง การสวมกอด 16 เรื่อง การจูบ 7 เรื่อง นอกจากนี้ยังพบภาพความเป็นจริงที่แสดงให้เห็นว่า ชายหญิงสามารถมีเพศสัมพันธ์กันโดยไม่ได้สมรสจากมิวสิควิดีโอจำนวน 5 เรื่องด้วย ทั้งนี้ จากการศึกษาภาพความเป็นจริงด้วยว่า ทุกวันนี้วัยรุ่นมักที่จะแสดงทางความรักในพื้นที่สาธารณะมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการส่งสายตา การสัมผัส หรือสวมกอดหรือการจูบ มีเพียงการมีเพศสัมพันธ์เท่านั้นที่พบว่ายังคงแสดงออกในพื้นที่ส่วนตัว

อภิปรายผล

ในบทที่ 4-5 ที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้นำเสนอให้เห็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักที่ปรากฏในมิวสิควิดีโอเพลงไทยสากลว่า มีลักษณะที่เป็นไปตามแนวความคิดยุคหลังสมัยใหม่หรือไม่ และรูปแบบความสัมพันธ์ที่ค้นพบนั้น ได้ถูกสร้างความเป็นจริงผ่านองค์ประกอบของมิวสิควิดีโออย่างไร ทั้งนี้ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักที่มีลักษณะเป็นไปตามแนวความคิดยุคหลังสมัยใหม่ที่ค้นพบนั้น มี 4 รูปแบบด้วยกัน นั่นก็คือ รูปแบบความสัมพันธ์แบบว่าเหว่ รูปแบบความสัมพันธ์แบบไม่จริง รูปแบบความสัมพันธ์แบบปฏิเสธและรูปแบบความสัมพันธ์แบบแลกเปลี่ยน สำหรับในบทที่ 6 นี้ ผู้วิจัยจักได้นำผลการศึกษาในสองส่วนแรกมาศึกษาให้เห็นถึงบทบาทของมิวสิควิดีโอในการสร้างความเป็นจริงทางสังคม โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักพร้อมกันนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเปรียบเทียบลักษณะบางประการของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ที่มีลักษณะที่เทียบเคียงกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักในยุคสมัยใหม่ว่าเป็นอย่างไร

ก.บทบาทของมิวสิควิดีโอกับการสร้างความเป็นจริงทางสังคมเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักในสังคมไทย

ทั้งนี้ เท่าที่ผ่านมา กรอบแนวคิดในเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางสังคมนั้น ถูกนำมาใช้เกี่ยวข้องกับแวดวงวิชาการทางด้านสื่อสารมวลชน ก็เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาบทบาทของสื่อในการสร้างความเป็นจริงทางสังคมในประเด็นต่างๆ ภายใต้แนวคิดนี้เชื่อว่า สื่อสารมวลชนซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งทางสังคมได้ทำหน้าที่ในการสร้างความเป็นจริงให้คนในสังคมด้วยการเลือกสรรความเป็นจริงเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นมาและนำเสนอผ่านสื่อ และเมื่อมีการนำเสนอบ่อยๆ ก็เท่ากับการตอกย้ำภาพความเป็นจริงดังกล่าว ซึ่งจะส่งผลทำให้ความจริงเรื่องนั้นซึมซาบเข้าสู่ผู้ชมโดยไม่รู้ตัว หรือเรียกอีกตามภาษาของแนวความคิดนี้ว่า การตอกย้ำเข้าสู่คลังความรู้ (stock of knowledge) และเมื่อผู้ชมต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์เดียวกันกับความจริงในสื่อที่ตนเองชมบ่อยๆ ก็จะมีท่าทีตอบสนองกับสถานการณ์นั้นในลักษณะเดียวกัน

ภายใต้กรอบแนวคิดที่ว่านี้เอง ที่ทำให้งานวิจัยเรื่องนี้เริ่มต้นขึ้นด้วยเหตุที่ว่า ภาพความเป็นจริงของความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นชายหญิงในสังคมไทยทุกวันนี้ มีลักษณะที่ใกล้ชิดกันมาก และมีลักษณะความสัมพันธ์ตลอดจนท่าทีที่แสดงต่อกันอย่างเป็นตะวันตกมากขึ้น ประจักษ์พยานในเรื่องนี้สามารถพบเห็นได้ตามศูนย์กลาง หรือแหล่งบันเทิงที่เป็นที่นิยมของวัยรุ่น ดังนั้น สื่อมวลชนโดยเฉพาะมิวสิควิดีโอเพลง ได้มีบทบาทในการนำเสนอภาพความเป็นจริงที่มีผลต่อการสร้างคลังความรู้ของวัยรุ่นเหล่านี้หรือไม่อย่างไร อยากรู้ก็ดี การวิจัยครั้งนี้มิได้มุ่งเน้นที่จะหาคำตอบว่า มิวสิควิดีโอ นั้น สามารถที่จะสร้างความเป็นจริงในระดับที่มีผลกระทบต่อตัวบุคคลที่ชมหรือไม่ แต่มุ่งเน้นที่จะศึกษาว่า ภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงความรักที่นำเสนอในมิวสิควิดีโอ นั้นเป็นอย่างไร และเมื่อเทียบกับภาพความเป็นจริงที่จริงแท้ในระดับกว้างของสังคมทุกวันนี้แล้ว ภาพความเป็นจริงที่ได้จากมิวสิควิดีโอมีลักษณะที่ชี้นำหรือสะท้อนสังคม หรืออาจจะกล่าวได้อีกนัยหนึ่งก็คือ มิวสิควิดีโอทำหน้าที่ตะเกียงส่องนำทาง หรือทำหน้าที่กระจกสะท้อนสังคมออกมาให้เห็น

การศึกษาเปรียบเทียบภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงความรักในมิวสิควิดีโอกับภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงความรักในสังคมไทยทั่วไป

ทั้งนี้ จากการศึกษาในบทที่ 4-5 ที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้พบภาพความเป็นจริงที่สำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงความรัก ซึ่งเป็นคลังความรู้ในมิวสิควิดีโอเพลงไทยสากล ซึ่งสามารถสรุปและแสดงลักษณะสำคัญได้ดังนี้

1) ชายหญิงที่มีความสัมพันธ์เชิงความรักในมิวสิกวิดีโอส่วนใหญ่ จะมีรูปร่างหน้าตาและบุคลิกที่ดี

2) ความสัมพันธ์เชิงความรักของชายหญิงในมิวสิกวิดีโอจะเป็นความสัมพันธ์ที่เทิดทูนความรักให้อยู่เหนือสิ่งอื่นใดในชีวิต เป็นสภาวะ สามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อความรักได้ ดังนั้น ในปริณชกาลแห่งรักจะ ไม่มีความถูกผิด หรือความเหมาะสมไม่เหมาะสม หรือศีลธรรมต่างๆเข้ามาเกี่ยวข้องกับหากคนทั้งสองรักกัน

3) ความสัมพันธ์เชิงความรักของชายหญิงเป็นเรื่องของคนสองคนเท่านั้น ไม่มีสถาบันครอบครัวเข้ามาเกี่ยวข้อง

4) ความสัมพันธ์เชิงความรักของชายหญิงมีลักษณะที่สามารถเริ่มง่ายๆ และเลิกได้ง่ายพอๆกัน ความสัมพันธ์สามารถแปรเป็นความสัมพันธ์ที่ซ้ำซ้อนได้ตลอดเวลา หากคนรักไม่สามารถตอบสนองความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งได้

จากลักษณะสำคัญทั้ง 4 ประการของภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความรักที่พบในมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากลนั้น ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับภาพความเป็นจริงในสังคมไทยได้ ดังนี้

1) ชายหญิงที่มีความสัมพันธ์เชิงความรักในมิวสิกวิดีโอส่วนใหญ่จะมีรูปร่างหน้าตาดี

จากการศึกษาในบทที่ 4-5 ซึ่งได้ศึกษาภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงความรักในมิวสิกวิดีโอจำนวน 57 ในระหว่างเดือนมกราคม-ธันวาคม 2542 ผู้วิจัยพบว่า ชายหญิงที่มีความสัมพันธ์เชิงความรักเกือบทั้งหมดจะมีรูปร่างหน้าตาดี มีลักษณะการแต่งกายและการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเมืองที่ทันสมัย ซึ่งสื่อความหมายให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การเลือกคู่ครองหรือคนรักนั้น จะต้องเป็นบุคคลรูปร่างหน้าตาดี มีรสนิยมในการแต่งกายและการใช้ชีวิตแบบคนเมือง

ส่วนภาพความเป็นจริงในสังคมไทยนั้น ผู้วิจัยเชื่อว่า เป็นความจริงที่อยู่รอบๆตัวเราว่า ภาพความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงนั้น มิได้เป็นคู่ที่มีรูปร่างหน้าตาดี มีรสนิยมการแต่งกายและการใช้ชีวิตแบบทันสมัยอย่างคนเมืองทุกคู่ แม้ว่า บางคนจะมีการวาดฝันถึงชายหรือหญิงคนรักที่หล่อหรือสวยไว้ในใจ แต่ในความเป็นจริงบุคคลเหล่านี้ก็ตระหนักถึงความเป็นจริงของตัวเองว่า รูปร่างหน้าตาและความเป็นตัวเองที่เป็นอยู่นั้น ไม่ได้เข้าขั้นที่ดีพอที่จะเป็นที่สนใจของคนหล่อคนสวย ขณะเดียวกันก็ยังมีบุคคลที่หล่อสวยบางคนก็เลือกคนรักหรือคู่ครองที่นิสัยใจคอ ความรู้การศึกษา มากกว่าที่จะให้ความสำคัญที่รูปร่างหน้าตา รสนิยมการแต่งกายและการใช้ชีวิต

2) ความสัมพันธ์เชิงความรักของชายหญิงในมิวสิกวิดีโอ เป็นความสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนความรักให้อยู่เหนือสิ่งอื่นใดในชีวิต

ผู้วิจัยพบว่า ภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความรักในมิวสิกวิดีโอ นั้น เป็นความสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนความรักเป็นสิ่งที่อยู่เหนือสิ่งอื่นใด หากรักแล้วสามารถให้คนรักได้ทุกอย่าง โดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ในส่วนของสตรีนั้น สามารถที่จะยอมให้คนรักสัมผัสร่างกาย จูบ กอดหรือแม้กระทั่งการมีเพศสัมพันธ์ โดยไม่คำนึงผลเสียที่จะตามมา ตลอดจนความเหมาะสม หรือความคิดความเชื่อในบริบทสังคมไทยที่เห็นว่า สตรีควรรักนวลสงวนตัว ชายควรที่จะเป็นสุภาพบุรุษ

ในส่วนของความเป็นจริงในสังคมไทยนั้น ทุกวันนี้ เด็กวัยรุ่นไทยสมัยนี้มีพัฒนาการทางเพศเร็วขึ้นและกล้าแสดงออกกันอย่างเปิดเผยเมื่อไม่ได้อยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ การจับมือถือแขนระหว่างเด็กชายและเด็กหญิงเพื่อแสดงความเป็นคู่รักเป็นภาพที่เห็นได้ทั่วไปตามศูนย์การค้า ไม่ใช่เรื่องแปลกที่เด็กวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งจะยอมมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับคนรักจากการสำรวจของสำนักโพลหลายแห่งได้ข้อมูลตรงกันว่า เด็กวัยรุ่นไทยมีแนวโน้มที่จะเสียตัวครั้งแรกในวัยที่ลดน้อยลง อายุเพียง 16-17 ปี อย่างเช่น การสำรวจของบริษัทลอนดอน โรยัล คอนซูเมอร์ โปรดักท์ส (ประเทศไทย) จำกัด ผู้ผลิตตุ๊กตางอนามัยคูเร็กซ์ ภายใต้ชื่อว่า “คูเร็กซ์ โกลบอลเซ็กซ์ เซอร์เวย์ 1999-มุมมองของวัยรุ่น” ได้ทำการสำรวจเด็กวัยรุ่นอายุระหว่าง 16-21 ปี จำนวน 300 คน พบว่า เด็กวัยรุ่นไทยส่วนใหญ่ก็เริ่มทดลองที่จะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุ 16.5 (มติชนสุดสัปดาห์, 28 กันยายน 2542, 32) ซึ่งการสำรวจครั้งนี้ได้เป็นที่สนใจของสื่อมวลชนไทย โดยมีการตีพิมพ์ผลการสำรวจดังกล่าวอย่างแพร่หลาย

“ก็เป็นการเรียนรู้มั่งครับ เป็นการลองถูกลองผิดหรือเปล่า ผมก็ไม่แน่ใจนะฮะ แต่ผมคิดว่ามันไม่น่าจะมีปัญหาอะไรครับถ้าเรารู้จักป้องกันไว้ก่อน”

“ในสังคมปัจจุบันนี้ เค้าเริ่มเปิดมากขึ้น นักศึกษาเริ่มฟรีมากขึ้น เวลาที่มีแฟนกันส่วนใหญ่ก็น้อยคนนะค่ะที่จะไม่มีอะไรกับแฟน เพราะมันเหมือนกับว่า คล้ายๆกับว่า มันเป็นเรื่องแสดงยืนยันว่า ฉันรักเธอนะ เธอรักฉันนะ” (นักศึกษาชายและหญิงไม่ปรากฏนาม, รายการโทรทัศน์ ชุด ถอดรหัส, 27 สิงหาคม 2543)

ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของจริญญา (2541) ที่การวิจัยพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่เห็นว่า หากมีการป้องกันที่ดีแล้ว สามารถที่จะมีเพศสัมพันธ์ได้

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ภาพความเป็นจริงในสังคมไทยทุกวันนี้ ความสัมพันธ์เชิงความรักของหญิงชายนั้น มีลักษณะที่เป็นไปในทางเดียวกันกับภาพความเป็นจริงในมิวสิกวิดีโอ และมีหน้าซ้ำภาพความเป็นจริงในสังคมจะรุนแรงและน่าเป็นห่วงมากกว่าด้วย จึงกล่าวได้ว่า ภาพความเป็นจริงในมิวสิกวิดีโอ นั้น นำเสนอภาพความเป็นจริงเพียงส่วนหนึ่งของสังคมเท่านั้น โดยที่ความเป็นจริงในสังคมนั้น ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชายหญิงมีระดับความรุนแรงมากกว่าที่นำเสนอในมิวสิกวิดีโอเป็นอย่างยิ่ง

3) ความสัมพันธ์เชิงความรักของชายหญิงเป็นเรื่องของคนสองคนเท่านั้น ไม่มีสถาบันครอบครัวเข้ามาเกี่ยวข้อง

จากการศึกษามิวสิกวิดีโอกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 57 เรื่องนั้น ผู้วิจัยพบว่า มีรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงในมิวสิกวิดีโอจำนวนถึง 56 เรื่องที่แสดงให้เห็นว่า เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ชายหญิงที่แยกขาดจากครอบครัว กล่าวคือ ไม่ปรากฏภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับครอบครัวแสดงให้เห็นแต่อย่างใด ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ความสัมพันธ์ของชายหญิงนั้น เป็นเรื่องของคนสองคน

ทั้งๆที่ในภาพความเป็นจริงของสังคมแล้ว วัยรุ่นส่วนใหญ่ยังคงอาศัยอยู่กับครอบครัวของตนเอง แม้ว่า จะมีวัยรุ่นบางส่วนที่แยกตัวออกมาใช้ชีวิตอิสระก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สถาบันครอบครัวยังคงมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์เชิงความรักของชายหญิงอยู่ และที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ ในช่วงที่มีความสมหวัง บิคารมารดาและญาติผู้ใหญ่ย่อมถูกเชิญเข้ามาเกี่ยวข้องเมื่อคนทั้งสองเข้าสู่พิธีแต่งงาน แต่เมื่อความสัมพันธ์พบกับสิ่งที่ไม่สมหวัง สถาบันครอบครัวย่อมมีส่วนในการเยียวยารักษาแผลใจ

ดังนั้น ภาพความเป็นจริงในมิวสิกเพลง “ผิดตรงไหน-ฉันมาทำอะไร” ของธงไชย แมคอินไตย์ ที่นำเสนอภาพความเป็นจริงของชายหนุ่มคนหนึ่งที่ถูกเพื่อนหญิงของเขาที่ผิดหวังกับความรักมาอย่างหนัก เขาค่อยๆเยียวเธอ ผ่านระยะเวลาไปเป็นปี อาการของเธอดีขึ้นและยอมตอบรับชายหนุ่มเมื่อเขาขอเธอแต่งงาน แต่เมื่อพิธีแต่งงานมาถึง หญิงสาวกลับยอมทิ้งชายหนุ่มไปพร้อมกับอดีตคนรักกลางงาน ย่อมเป็นภาพความเป็นจริงที่สวนทางกลับความเป็นจริง เพราะในโลกแห่งความเป็นจริง กว่าที่หญิงสาวจะสามารถเดินออกจากพิธีแต่งงานได้ เธอจะต้องตอบคำถามญาติบิคารมารดา ผู้ใหญ่และเพื่อนสนิทของเธอให้ได้ ส่วนภาพความเป็นจริงของมิวสิกเพลง “รู้ก็เจ็บ ไม่รู้ก็เจ็บ” ของอนัน อันวา ที่ชายหนุ่มที่ผิดหวังจากความรัก เพราะหญิงสาวแปรเป็นอื่น แต่เขาสามารถ

ลูกชิ้นยื่นได้อย่างเข้มแข็งและสามารถที่จะยอมรับความจริงได้ ย่อมสอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคมไทย ทั้งๆที่ปรากฏเป็นมิวสิควิดีโอเพียงเพลงเดียวจากทั้งหมด 57 เพลง ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวนั้น ไม่ได้ถูกเลือกสรรให้เป็นความเป็นจริงในมิวสิควิดีโอแต่อย่างใด

4) ความสัมพันธ์เชิงความรักของชายหญิง มีลักษณะที่สามารถเริ่มและเลิกได้ง่ายและรักได้ซ้ำซ้อนกัน

ภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงความรักที่ปรากฏในมิวสิควิดีโอส่วนใหญ่ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงเป็นความสัมพันธ์ที่เริ่มและเลิกได้ง่าย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะธรรมชาติของสื่อมิวสิควิดีโอ 2 ประการ คือ เป็นสื่อที่มีการดำเนินเรื่องเร็วฉับไว เพราะมีเวลาน้อย กับเพราะเป็นสื่อที่โดยรวมแล้วจะนำเสนอเรื่องราวจากเนื้อหาและท่วงทำนองเพลงซ้ำที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรักที่ไม่สมหวัง ดังนั้น ระยะเวลาของเวลาเริ่มและเวลาเลิกจึงดูไม่ห่างกันนัก และการเล่าเรื่องที่ทำให้ความสำคัญกับอารมณ์ที่ผิดหวังในความรัก ภาพความเป็นจริงจึงมีลักษณะเริ่มและเลิกอย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ ภาพความเป็นจริงในมิวสิควิดีโอ ซึ่งนำเสนอเรื่องราวที่ผิดหวังมาจากความรัก ส่วนใหญ่นั้น จะพบภาพความเป็นจริงที่ว่า เหตุที่คนรักดีจากนั้น เป็นเพราะมีคนรักใหม่แทบทั้งสิ้น ดังนั้น ภาพที่พบส่วนใหญ่จะเป็นภาพความสัมพันธ์ที่ซ้ำซ้อน คือ เริ่มกับคนใหม่ทุกๆที่ยังไม่เลิกกับคนเก่า ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า เหตุผลนั้น เพราะต้องการที่จะสร้างอารมณ์ความรู้สึกให้เศร้าโศกเสียใจมากขึ้น เพื่อสร้างความเป็นจริงให้เห็นถึงความเจ็บช้ำอย่างเต็มเปี่ยมจากความรัก ซึ่งจะสามารถคล้อยตามความรู้สึกของผู้ชมได้มาก

ส่วนภาพความเป็นจริงที่ปรากฏขึ้นในสังคมไทยทั่วไปนั้น พบว่าวัยรุ่นไทยได้เริ่มความสัมพันธ์เชิงความรักอย่างรวดเร็วขึ้น สามารถแสดงท่าทีชอบพอกันตามศูนย์การค้า หรือโรงเรียน กวดวิชาต่างๆ หรือแม้กระทั่งการมีเพศสัมพันธ์ต่างๆที่เพิ่งพบกัน ทั้งนี้จากการสำรวจของเอแบคโพลล์ เรื่อง “เพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของเยาวชนไทย : กรณีศึกษาทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน-นักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” ซึ่งทำการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน-นักศึกษาชายจำนวน 650 คน และนักเรียน-นักศึกษาหญิงจำนวน 650 คน พบว่า ร้อยละ 10.3 ของจำนวนทั้งหมด มีทัศนคติที่เห็นด้วยกับการร่วมหลับนอนกับคนรู้จักตามสถานบันเทิงต่างๆ (สำนักวิจัยเอแบคโพลล์-เคเอสซีอินเตอร์เนตโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, ไม้ระบูนปีที่พิมพ์)

ที่สำคัญการสำรวจยังพบว่า วัยรุ่นร้อยละ 11.9 นั้น มีทัศนคติที่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ลับนอนกับเพื่อนที่ไม่ใช่แฟน ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของ “คูเร็กซ์ โกลบอลเช็ทซ์ เซอร์เวย์ 1999” ที่พบว่า ร้อยละ 52 ของวัยรุ่นไทย มีเพศสัมพันธ์กับคู่มากกว่า 1 คนในเวลาเดียวกัน แม้ว่า ข้อมูลทั้งสองนี้ ยังคงเป็นตัวเลขในระดับที่ไม่มาก แต่ข้อมูลดังกล่าวเพียงพอที่จะนำเสนอภาพความเป็นจริงที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ภาพความเป็นจริงในมิวสิควิดีโอ นั้น มีปรากฏจริงในสังคมไทย

จากการศึกษาเปรียบเทียบถึงภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชายหญิงในมิวสิควิดีโอ กับภาพความเป็นจริงในสังคมไทยนั้น จะพบว่า มิวสิควิดีโอ นั้น ได้ทำหน้าที่ 2 ประการ คือ เลือกสรรและบิดเบือน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในก่อนหน้านี้อแล้วว่า มิวสิควิดีโอ เป็นสื่อที่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนก็คือ เพื่อส่งเสริมการขายเพลงของศิลปิน ดังนั้น จึงเป็นสื่อที่มุ่งเน้นจะขายภาพวิถีชีวิตที่ทันสมัย ของสังคมเมือง เพื่อภาพลักษณ์ที่ดีคู่ทันสมัยของศิลปิน หรือภาพที่เต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึก โศกเศร้าเสียใจอันเนื่องมาจากผิดหวังในความรัก เพื่อดึงให้ผู้ชมมีอารมณ์ที่คล้อยตาม เพราะเชื่อว่า มิวสิควิดีโอ เพลงช้า เศร้าสะเทือนใจนั้น สามารถสร้างความรู้สึกให้คล้อยตาม ยิ่งผู้ชมมีประสบการณ์ร่วมแล้ว ยิ่งคล้อยตามได้ง่าย ทั้งนี้ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายสุดท้ายคือ การขายอัลบั้มเพลงของศิลปิน ด้วยเหตุนี้ ภาพความเป็นจริงที่ปรากฏในมิวสิควิดีโอ จึงเป็นที่แทบจะเรียกได้ว่า เป็นความเป็นจริงมิติเดียวที่ถูกเลือกสรรแล้วว่าขายได้ ดังข้อค้นพบของพัลพงศ์ (2536) ที่พบว่า ค่าการใช้ในการสร้างสรรค์มิวสิควิดีโอ เพลงไทยสากลที่มีเนื้อหาสะเทือนใจและต้องการอารมณ์ร่วมสูงจากผู้ฟังเพลงและชมภาพ จำเป็นต้องสร้างเรื่องราวให้ดูสมจริงสมจัง มีประเด็นที่แรงพอที่จะโน้มน้าวความรู้สึกของผู้บริโภคให้คล้อยตามได้

ด้วยเหตุนี้เอง จึงกล่าวได้ว่า แม้ว่า ภาพความเป็นจริงโดยทั่วไปนั้น ความสัมพันธ์เชิงความรักจะเป็นความสัมพันธ์ที่ผสมผสานระหว่างความสุขและความทุกข์ ความสนุกสนานและความเศร้าเสียใจ แต่ในแง่ของภาพความเป็นจริงที่นำเสนอผ่านมิวสิควิดีโอ นั้น ภาพความเป็นจริงที่ถูกเลือกสรรมานำเสนอนั้น จะเป็นภาพความเป็นจริงที่เป็นประเด็นที่สามารถโน้มน้าวความรู้สึกได้ ซึ่งก็คือ ประเด็นเรื่องความรักที่ผิดหวัง เนื่องจากมีเป้าหมายหลักก็คือ ทำให้ผู้บริโภคสามารถที่จะคล้อยตามได้ และบิดเบือนภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์เมื่อยามสุขทั้งไป ในทำนองเดียวกันนี้ จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกที่ภาพความเป็นจริงหลายๆ ประการที่ประกอบเป็นมิวสิควิดีโอ จะมีลักษณะที่เป็นมิติเดียว เช่น บุคลิกภาพของชายหญิงที่มีบุคลิก รูปร่างหน้าตาและระสนิยมดีไม่เว้นแม้แต่คนเดินถนน รวมถึงภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงความรักที่นำเสนอให้เป็นเรื่องราวของคนสองคนเท่านั้น จนแทบไม่ปรากฏภาพบุคคลอื่นที่ใกล้ชิด เช่น สถาบันครอบครัว หรือญาติสนิทให้พบเห็น (ผู้วิจัยเชื่อว่า เป็นเพราะตัววัยรุ่นเองส่วนหนึ่ง ก็มีความคิดที่ไม่ต้องการให้บิดา

มารดาเข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องความรักของตัวเอง แต่ในความเป็นจริงอาจจะมีโอกาสทั้งทำได้และทำไม่ได้ ด้วยเหตุนี้เองในมิวสิกวิดีโอซึ่งเป็นพื้นที่ของวัยรุ่น โดยเฉพาะ จึงบิดเบือนความเป็นจริงในส่วนนี้ออกไป เพื่อสนองตอบความต้องการที่วุ่น)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเชื่อว่า ภาพความเป็นจริงที่น่าเสนอผ่านมิวสิกวิดีโอ นั้น เป็นเพียงภาพความเป็นจริงในส่วนเสี้ยวเดียวที่ผ่านการเลือกสรร โดยมีการลดรายละเอียดหรือบิดเบือนภาพความเป็นจริงอื่นๆที่ปรากฏในสังคม โดยในส่วนของมิวสิกวิดีโอกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 57 เรื่อง ที่ผู้วิจัยได้นำมาทำการศึกษานั้น ผู้วิจัยพบว่า ภาพความเป็นจริงที่ปรากฏสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ในส่วนแรกพบว่า ภาพความเป็นจริงที่ปรากฏไม่ได้สะท้อนให้เห็นภาพความเป็นจริงในสังคมไทยอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเลือกคนรักที่รูปร่างหน้าตาดีเป็นเกณฑ์ การถือความรักเป็นสรณะ หรือทัศนคติที่เห็นว่าการรักเป็นเรื่องของคนสองคน ซึ่งแม้ภาพความเป็นจริงเหล่านี้จะปรากฏอยู่ในสังคมไทยจริง แต่ก็ยังคงเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ในส่วนที่สอง ผู้วิจัยยังพบว่า ภาพความเป็นจริงที่ถูกเลือกสรรมานำเสนอนั้น มีลักษณะที่สอดคล้องกับภาพความเป็นจริงในสังคมไทยนั้น โดยความเป็นจริงในสังคมนั้น มีลักษณะที่ล้ำหน้ากว่าภาพความเป็นจริงที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอด้วยซ้ำ ตัวอย่างเช่น เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นที่ปัจจุบันได้กลายเป็นเรื่องปกติในสังคมวัยรุ่นไปแล้ว แต่ในภาพความเป็นจริงของมิวสิกวิดีโอ นั้น นำเสนอให้เห็นในระดับที่รุนแรงไม่มากเท่า

ด้วยเหตุนี้เอง ผู้วิจัยจึงเชื่อว่า ภาพความสัมพันธ์ของวัยรุ่นชายหญิงในปัจจุบันที่มีการแสดงท่าทีที่ใกล้ชิดสนิทสนมกันในที่สาธารณะหรือตามศูนย์การค้าต่างๆนั้น เป็นไปตามพัฒนาการทางเพศของเด็กชายหญิงตามปกติ ซึ่งวัยรุ่นทุกวันนี้มีความต้องการอยากรู้อยากเห็นในเรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศที่เร็วกว่าวุฒิภาวะจริง ดังเช่นผลจากการสำรวจที่ระบุว่า เด็กวัยรุ่นชายหญิงส่วนใหญ่ในสังคมไทยทุกวันนี้ มีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุ 16.5 ปี ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงความรักของชายหญิงที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอ นั้น มิได้สามารถที่จะสามารถชี้แนะหรือเป็นตะเกียงส่องทางให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเลียนแบบได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าในกระบวนการสร้างคลังความรู้ภายในตัวบุคคล โดยเฉพาะในเรื่องความสัมพันธ์ชายหญิงนั้น มิวสิกวิดีโอมิได้เป็นสถาบันทางสังคมเดียวที่ทำหน้าที่ดังกล่าว ยังคงมีสถาบันทางสังคมอื่นๆเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อน สื่อชนิดอื่นๆ หรือตลอดจนพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นเอง

ภาพความเป็นจริงที่น่าเสนอผ่านมิวสิกวิดีโอ เป็นเพียงภาพสะท้อนสังคมไทยส่วนเสี้ยวหนึ่งเท่านั้น เพราะในขณะเดียวกันนั้นรูปแบบความสัมพันธ์ชายหญิงในสังคมไทยนั้น ได้รุดหน้า

ไปกว่าที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอมากนัก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเชื่อว่า บทบาทของมิวสิกวิดีโอ นั้น มีได้ถึงขั้นที่จะสร้างความเป็นจริงที่จะทำให้ผู้ชมทุกคน โดยเฉพาะวัยรุ่นเกิดการยอมรับและมีพฤติกรรมหรือทำทีไปในแนวทางเดียวกัน แต่มิวสิกวิดีโอได้ดำเนินการถ่ายทอดสิ่งที่ตัวเองเลือกสรรผู้สังคมน และมีลักษณะที่ต่อเนื่องจนเกิดเป็นการยอมรับลงไปในคลังความรู้ จนกลายเป็นเรื่องที่อยู่ในความเคยชินของวัยรุ่น และเมื่อถึงที่สุดก็ได้กลายเป็นความชอบธรรม (legitimation) ที่เป็นเหตุผลสนับสนุนให้วัยรุ่นสามารถแสดงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักตามที่ตัวเองพึงพอใจได้มากกว่า

ข. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักกับแนวคิดเรื่องยุคสมัยใหม่และยุคหลังสมัยใหม่

แนวคิดเรื่องยุคหลังสมัยใหม่นั้น เป็นทศนะที่นักวิชาการทางตะวันตกกลุ่มหนึ่งนำมาใช้เพื่อเป็นกรอบในการอธิบายภาวะการณ์ (condition) บางประการที่เกิดขึ้นในสังคมทางตะวันตก ภายหลังจากที่สังคม โดยภาพรวมได้ผ่านยุคที่มุ่งที่จะพัฒนาทางวัตถุทุกอย่างให้ทันสมัย และให้ความสำคัญกับความคิดความเชื่อแบบวิทยาศาสตร์และการพิสูจน์แบบเชิงประจักษ์

ทั้งนี้ เชื่อกันว่า ภาวะการณ์ดังกล่าว เกิดขึ้นจากความก้าวหน้าที่ทำให้มนุษย์เร่งรีบที่จะยกระดับตนเองในสังคมทุนนิยมอุตสาหกรรมที่เต็มไปด้วยการแข่งขันจนทำให้สังคมได้แปรเปลี่ยนจากสภาพสังคมเกษตรที่มีลักษณะร่วมด้วยช่วยกันสูงกลายเป็นสภาพสังคมทุนนิยมอุตสาหกรรมที่มนุษย์แยกตัวออกจากครอบครัวหรือสังคมของตนเองจนมีลักษณะเป็นปัจเจกชน ขณะเดียวกันนั้น ความต้องการของมนุษย์ได้ถูกพัฒนายกระดับไปด้วยจนไกลเกินกว่าความต้องการพื้นฐานเพื่อยังชีพ จนกลายเป็นความต้องการที่ไร้เหตุและผล เป็นความต้องการทางความรู้สึกนึกคิด การใช้ชีวิตของมนุษย์มีรสนิยมนและมีหี้อเข้ามาเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหารหรือการเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ผลพวงที่ตามมาของสังคมทันสมัยก็คือ มนุษย์ทิวความเป็นปัจเจกชนนิยมมากขึ้น การพัฒนาทางวัตถุถึงทางตัน ความต้องการของมนุษย์ก้าวหน้า ไปถึงการแสวงหาความพึงพอใจส่วนตัว เกินกว่าที่ความคิดความเชื่อเชิงวิทยาศาสตร์และระบบเหตุผลและผลจะอธิบายได้ด้วยเหตุนี้เอง ทศนะตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่จึงได้ปฏิเสธแนวคิดแบบยุคสมัยใหม่โดยสิ้นเชิง เนื่องจากเชื่อว่า แนวคิดแบบยุคสมัยใหม่ที่เชื่อถือค้อยตามสิ่งที่เห็นและสามารถอธิบายด้วยหลักเหตุและผลซึ่งมีกฎเกณฑ์แน่นอนตายตัวนั้น ไม่สามารถที่จะอธิบายภาวะการณ์ดังกล่าวได้โดยสิ้นเชิง

ทั้งนี้ แม้ว่า สภาพสังคมไทยโดยรวมนั้น เพิ่งก้าวเข้าสู่ยุคที่ทำให้ทุกอย่างทันสมัย (modernization) ได้ไม่นาน แต่ด้วยเหตุที่การเผยแพร่วัฒนธรรมข้ามชาติผ่านระบบการสื่อสารที่

รวดเร็วทันใจนั้น ทำให้บางส่วนของสังคมไทยมีลักษณะ โศกทางลัดจนเข้าสู่ภาวะหลังสมัยใหม่ อย่างรวดเร็ว ดังเช่น ดังเช่น วัฒนธรรมการใช้ชีวิตของกลุ่มวัยรุ่นในสังคมเมืองของไทยบางประการ อย่างเช่น การใช้กระเป๋าที่มียี่ห้อเป็นที่นิยมมากกว่าจะคำนึงถึงประโยชน์การใช้งานที่แท้จริง ความพยายามที่จะข้อมผมสีทองหรือสีแดงเพื่อเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตัวเองให้เป็นชาวตะวันตก นอกจากการใช้ชีวิตแล้ว รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักของวัยรุ่นชายหญิงในสังคมไทยก็กำลัง เปลี่ยนไป กล่าวคือ มีลักษณะใกล้ชิดและมีการแสดงออกอย่างเปิดเผยแบบตะวันตกมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด ก็คือ ผลการสำรวจ คูเร็กซ์ โกลบอลเซ็กซ์ เซอร์เวย์ 1999 ที่พบว่า วัยรุ่นไทยส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุเฉลี่ย 16.5 ทั้งนี้ ข้อมูลที่พบได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ความคิด ความเชื่อแบบไทยที่ปลูกฝังกันมานานว่า หญิงสาวควรรักนวลสงวนตัว ชายหนุ่มควรเป็นสุภาพบุรุษกำลังถูกสั่นคลอนอย่างรุนแรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะใช้กรอบแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ มาเป็นกรอบในการศึกษาค้นหาและอธิบายรูปแบบความสัมพันธ์ว่า มีลักษณะเป็นไปตามกรอบแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่หรือไม่

เหตุเพราะว่า ตามแนวคิดทางด้านสื่อสารมวลชนที่เชื่อว่า เนื้อหาของสื่อเป็นผลผลิตเชิงวัฒนธรรมของสังคม สังคมเป็นเช่นไร สื่อก็เป็นเช่นนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ชายหญิงในมิวสิควิดีโอเพลงไทยสากล ซึ่งเป็นสื่อที่เป็นที่นิยมของวัยรุ่นไทย

และจากเหตุผลที่แนวคิดยุคหลังสมัยใหม่นั้น ได้ปฏิเสธแนวความคิดและระบบเหตุและผลของนักคิดยุคสมัยใหม่โดยสิ้นเชิงนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบในการวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิด (concept) เกี่ยวกับยุคหลังสมัยใหม่ 4 ประการด้วยกัน คือ เรื่องจริง/ไม่จริงและความคลุมเครือไม่ชัดเจน (pseudo and ambivalence) เรื่องการปฏิเสธ (reject) เรื่องความว้าเหว่ (isolate) และเรื่องการบริโภคหรือการทำให้เป็นสินค้าแลกเปลี่ยน (commodized) ทั้งนี้ แนวความคิดทั้ง 4 นี้ ผู้วิจัยได้นำมากำหนดลักษณะแบบคู่ตรงข้าม (binary opposition) กล่าวคือ ลักษณะที่ตรงกันข้ามกับแนวความคิดทั้ง 4 จะถือได้ว่า มีลักษณะเป็นไปตามแนวคิดยุคสมัยใหม่มากกว่า (โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 4) โดยกรอบการวิเคราะห์ที่ได้จะนำไปเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักในมิวสิควิดีโอต่อไป

ลักษณะความสัมพันธ์เชิงความรักในสังคมยุคหลังสมัยใหม่

จากกรอบในการวิเคราะห์ที่กำหนดขึ้น ผู้วิจัยได้นำไปใช้เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักที่ปรากฏในมิวสิควิดีโอ ซึ่งพบว่า ปรากฏแนวความคิดทั้ง 4 ในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักในมิวสิควิดีโอ โดยสามารถสรุปลักษณะสำคัญได้ ดังนี้

ตารางที่ 6.1. แสดงลักษณะสำคัญของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล

แนวความคิดยุคหลังสมัยใหม่	ลักษณะรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอ
<p>1.แนวคิดเรื่องจริง/ไม่จริง ความไม่ชัดเจน</p>	<p>ลักษณะความรักแบบไม่มั่นคง</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์แบบที่ร่วงหล่นโดยง่าย ไม่มี ความมั่นคง แปรเปลี่ยนใจได้ตลอดอย่างไม่ มีเหตุผลที่ปรากฏชัดเจน ● ความสัมพันธ์แบบรักซ้อน และมีลักษณะ การร่วงหล่นที่รุนแรงกว่า คือ เป็นการนอก ใจจากคนรักที่มีลักษณะการอยู่กินฉันท์สามี ภรรยากันแล้ว ● ความสัมพันธ์แบบรักซ้อนกับเพื่อนรัก มี ลักษณะความสัมพันธ์ที่ร่วงหล่น อันสืบ เนื่องมาจากการเข้ามาเกี่ยวข้องของมือที่สาม ซึ่งเป็นเพื่อนรัก <p>ลักษณะความรักแบบไม่ชัดเจน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์ที่ไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่า เป็นความสัมพันธ์เชิงความรักหรือไม่ แต่มี ลักษณะการใช้ชีวิตแบบมีความสัมพันธ์เชิง ความรัก ● ความสัมพันธ์ที่ไม่สามารถเลือกได้อย่างชัดเจน หรือตัดสินใจเลือกได้ว่า ใครเป็นคนรัก
<p>2.แนวคิดเรื่องการปฏิเสธ</p>	<p>ลักษณะความรักแบบปฏิเสธเหตุและผล</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์เชิงความรักที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ปฏิเสธที่จะใช้เหตุผลกับตัวเอง เหตุเพราะ เกิดความขัดแย้งในเรื่องความรัก จนก่อให้เกิดการกระทำที่ไม่ยั้งคิด ● ความสัมพันธ์เชิงความรักที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ปฏิเสธการใช้เหตุผลกับคนรัก เหตุเพราะเกิด ความขัดแย้งในเรื่องความรัก ซึ่งส่วนใหญ่จะ

<p>3.แนวคิดเรื่องความว่าแห้ว</p>	<p>ถึงขั้น ไม่สามารถยับยั้งและระเบิดอารมณ์ใส่คนรัก</p> <p>ลักษณะความรักแบบปฏิเสศค่านิยมเดิม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะการแสดงออกด้วยท่าทีเว้าวอนทางเพศที่ไม่เหมาะสม ● ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะการแสดงออกทางเพศที่มีลักษณะการได้เสียเป็นสามีภรรยา ก่อนการสมรส <p>ลักษณะความรักแบบโหยหา</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะโหยหาความสุขที่เคยมีเคยได้ การคร่ำครวญถึงความรักที่เล็กรากัน ● ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะโหยหาตัวคนรัก แสดงให้เห็นชัดเจนถึงอาการขาดคนรักไม่ได้ จึงพยายามจู่ครั้ง เพื่อมีความสุขที่เคยมี ล้มสลายลง <p>ลักษณะแบบไร้เสถียรภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะขาดคนรักแล้วส่งผลให้เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว ถูกทอดทิ้ง ไร้เสถียรภาพจนไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขได้ ● ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะขาดคนรักแล้ว มีผลต่อชีวิตตนเองในระดับความรุนแรงที่มากกว่าความสัมพันธ์ในระดับแรก แสดงให้เห็นถึงอาการที่ถูกกระทำจากความรักอย่างรุนแรงและเกิดภาวะไร้เสถียรภาพโดยฉับพลันจนขาดสติขังคิดและทำลายตัวเองในที่สุด
<p>4.แนวคิดเรื่องความรักในฐานะที่เป็นสินค้า</p>	<p>ลักษณะแบบหวังรัก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์ที่คอยดูแลเอาใจเพศตรงข้าม เพื่อหวังให้เขารู้สึกดีและเกิดความรักด้วย มีลักษณะเหมือนกับการใช้ความรักเพื่อซื้อความรัก ทำดีโดยหวังให้ดีตอบ <p>ลักษณะแบบเพื่อเติมเต็ม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์ที่ก่อตัวขึ้นเพื่อทดแทนสิ่งที่

	<p>ขาดหายจากคนรักหรือคนรักเดิม</p> <p>ลักษณะแบบเพื่อเพิ่มค่า</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์ที่ก่อตัวขึ้นเพื่อหวังให้สถานภาพทางสังคมดีขึ้น
--	--

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคสมัยใหม่และยุคหลังสมัยใหม่ : ลักษณะคล้ายคลึงและแตกต่าง

แม้ว่า ประเด็นเรื่องภาวะหลังสมัยใหม่นั้น เป็นภาวะที่แยกขาดจากยุคสมัยใหม่หรือไม่ ยังคงไม่มีคำตอบที่ชัดเจน แต่สภาพสังคมนั้น มีพัฒนาการต่อเนื่องไปได้ด้วยตัวเอง รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรัก ซึ่งเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ชายหญิงนั้น ย่อมแปรเปลี่ยนไปตามความเปลี่ยนแปลงโดยรวมของสังคมด้วย ดังนั้น จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่บางสิ่งบางอย่างที่เกิดขึ้นในสภาพสังคมก่อนหน้านี้นี้ จะมีผลสืบเนื่องและแตกหน่อออกไปในสภาพสังคมยุคต่อมา ทั้งนี้ จากการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักภายใต้กรอบแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่นั้น ผู้วิจัยพบว่า แม้ว่า รูปแบบความสัมพันธ์ที่พบจะเป็นไปตามแนวคิดที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษา แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวมิได้เป็นความสัมพันธ์ที่ใหม่ถอดด้าม แยกขาด หรือไม่แม้แต่ปรากฏในสังคมยุคสมัยใหม่โดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ รูปแบบความสัมพันธ์ที่พบทั้ง 4 นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ล้วนแล้วแต่เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่น่าจะมีปรากฏในสังคมยุคสมัยใหม่ที่คนในสังคมเริ่มรักความสะดวกสบาย มีการศึกษามากขึ้น มีความรู้ และมีความเป็นตัวของตัวเองสูง เพียงแต่ว่า รูปแบบความสัมพันธ์ทั้ง 4 อาจจะยังไม่เป็นที่ยอมรับในสภาพสังคมยุคนั้นเท่าใดนัก เหตุเพราะความเข้มแข็งของบรรทัดฐานตลอดจนกฎกติกา มารยาททางสังคม ส่งผลให้รูปแบบความสัมพันธ์ทั้ง 4 นี้ หากปรากฏอยู่ก็คงยังเป็นส่วนน้อย ขณะเดียวกัน แม้ว่า รูปแบบความสัมพันธ์นี้อาจจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันอยู่ แต่ผู้วิจัยเห็นว่า ในส่วนของรายละเอียดหรือเหตุจูงใจนั้น แตกต่างกัน

ต่อจากนี้ ผู้วิจัยจะแสดงถึงลักษณะความคล้ายคลึงของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ทั้ง 4 ที่พบ ซึ่งบางส่วนน่าจะไม่ใช่สิ่งใหม่ในสังคมยุคหลังสมัยใหม่ แต่เป็นสิ่งที่พบได้ในสังคมยุคสมัยใหม่ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นถึงรายละเอียดที่แตกต่างของรูปแบบความสัมพันธ์ทั้ง 4 ตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ด้วย

1) รูปแบบความสัมพันธ์แบบไม่จริง

ลักษณะเหมือน/คล้ายคลึง

รูปแบบความสัมพันธ์แบบไม่จริงนั้น มีลักษณะบางประการที่ยังคงลักษณะภายนอกบางประการที่คล้ายคลึงกับรูปแบบความสัมพันธ์ที่ปรากฏในยุคสมัยใหม่ กล่าวคือ ความรักที่ร้างลาลงแบบไม่มั่นคง ตลอดจนความรักในลักษณะที่ซ้ำซ้อนนั้น ผู้วิจัยเชื่อว่า ปรากฏขึ้นมาเป็นเวลานานแล้วในสังคม ไม่ว่าจะเป็ยวันตกหรือในวันออก เพียงแต่รูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ อาจจะไม่สามารถเปิดเผยได้มากนัก เนื่องจากระบบความคิดความเชื่อในเรื่องจารีตและประเพณียังคงมีบทบาทที่ทำให้รูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่สามารถที่จะเปิดเผยได้

ลักษณะที่แตกต่าง

แม้ว่า รูปแบบความสัมพันธ์แบบไม่จริงจะปรากฏอยู่บางในสังคมยุคสมัยใหม่นั้น แต่ในสังคมทุกวันนี้ ผู้วิจัยพบว่า แม้ลักษณะความสัมพันธ์ที่พบจะมีลักษณะไม่จริงเหมือนเดิม แต่มีส่วนแปรไปจากเดิมเช่นกัน รูปแบบความสัมพันธ์แบบไม่จริงในยุคหลังสมัยใหม่นั้น จะมีลักษณะสำคัญเพิ่มขึ้นอีก กล่าวคือ มีลักษณะที่เริ่มและเลิกเร็วขึ้น มีลักษณะซ้ำซ้อนที่ดำเนินไปพร้อมกันได้ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกันกับ โปรแกรมคอมพิวเตอร์วินด์โดว์ที่สามารถเปิดหน้าต่างทำงานได้พร้อมๆกัน โดยไม่เกี่ยวข้องกัน หน้าต่างหนึ่งๆก็เป็นความเป็นจริงของหน้าต่างนั้น นอกจากนี้ ยังมีลักษณะความสัมพันธ์ที่ไม่ชัดเจนว่าเป็นคนรักหรือไม่ เช่น ใช้ชีวิตกับคนหนึ่งมีลักษณะเหมือนกับมีลักษณะความสัมพันธ์เชิงความรัก แต่สามารถที่จะตกลงรักกับอีกคนหนึ่ง โดยไม่ผูกมัดกับคนแรกว่า เป็นคนรัก

2)รูปแบบความสัมพันธ์แบบปฏิเสธ

ลักษณะเหมือน/คล้ายคลึง

จากลักษณะรูปแบบความสัมพันธ์แบบปฏิเสธที่ผู้วิจัยพบในการศึกษานั้น พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ ยังคงลักษณะที่สามารถพบได้ในยุคสมัยใหม่ เนื่องจากรูปแบบความสัมพันธ์แบบปฏิเสธ โดยเฉพาะการปฏิเสธเหตุผลและค่านิยมเดิมนั้น มีปรากฏในยุคสมัยใหม่ ดังที่เห็นได้จากเรื่องราวคู่รักจำนวนไม่น้อยที่ยอมที่จะยุติชีวิตลงพร้อมๆกัน เพื่อบุขารักที่ไม่สมหวัง อันเนื่องมาจากความแตกต่างเรื่องสถานะ กล่าวโดยสรุปก็คือ แม้ว่าในยุคสมัยใหม่นั้น ให้ความสำคัญกับเรื่องระบบเหตุและผล ตลอดจนการพิสูจน์ความจริงเชิงวิทยาศาสตร์ แต่สำหรับเรื่องความรักนั้น ยังคงเป็นประเด็นหนึ่งที่ถกเถียงกันอยู่และไม่สามารถที่จะระบุชัดได้ว่า เป็นเรื่องที่สามารถอธิบายด้วยเหตุและผลได้หรือไม่

ลักษณะที่แตกต่าง

แม้ว่า ในยุคสมัยใหม่นั้น จะปรากฏรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักแบบปฏิเสศ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิเสศเหตุผลหรือค่านิยมเดิมเช่นกัน แต่ในยุคหลังสมัยใหม่นั้น จะเป็นยุคที่การปฏิเสศการใช้เหตุผลในเรื่องความรัก หรือปฏิเสศค่านิยมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชายหญิงที่มีมาแต่เดิมจะมีลักษณะที่ซับซ้อนและมีระดับการปฏิเสศมากกว่า ดังเช่น การใช้อารมณ์กับปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับความรักจนส่งผลให้ยุคชีวิตนั้น ในยุคสมัยใหม่ รูปแบบการยุติชีวิต แม้จะปฏิเสศเหตุและผลเช่นกัน แต่สาเหตุโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นเพราะถูกสังคมนักคิดกันเรื่องความรัก จึงจำเป็นที่จะต้องยุติชีวิตเพื่อบูชารัก ไม่ว่าจะเป็นการยุติชีวิตเพียงลำพังหรือพร้อมกัน เพื่อคงไว้ซึ่งความรักให้เป็นอมตะ แต่ในภาวะหลังสมัยใหม่นั้น การยุติชีวิตด้วยเหตุเพราะความรักนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า เกิดขึ้นจากอารมณ์เพียงวูบเดียว เป็นเพราะความไม่สมหวังในเรื่องความรัก จึงกล่าวได้ว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่นั้น มีลักษณะของการใช้อารมณ์เป็นเครื่องตัดสินปัญหา มากกว่า นอกจากนี้ในส่วนของ การปฏิเสศค่านิยมเดิมนั้น ผู้วิจัยเชื่อว่า ในภาวะหลังสมัยใหม่นั้น ลักษณะการไม่รักนวลสงวนตัวของหญิงสาวและการปฏิเสศการเป็นสุภาพบุรุษของชายหนุ่มนั้น เกิดขึ้น มีลักษณะที่ไม่ใช่แค่ไม่สนใจค่านิยมเดิม แต่ถึงกับไม่แม้แต่จะแยแสกับค่านิยมเดิมแม้แต่น้อย ชายและหญิงกล้าที่จะแสดงถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดให้สาธารณชนได้เห็น โดยไม่มีความรู้สึกถูกผิดเข้าไปเกี่ยวข้อง อย่างเช่น การมีเพศสัมพันธ์อยู่กันก่อนการสมรส ซึ่งแตกต่างกับการปฏิเสศค่านิยมเดิมในยุคสมัยใหม่ ซึ่งถึงแม้จะมีปรากฏ แต่น่าจะมีลักษณะที่หลบซ่อนมากกว่า ด้วยเหตุที่ทราบคือว่า ลักษณะความสัมพันธ์ขัดต่อความคิดความเชื่อของสังคมอยู่มาก

3) รูปแบบความสัมพันธ์แบบว่าเหว่

ลักษณะเหมือน/คล้ายคลึง

ตามแนวคิดแบบยุคสมัยใหม่ที่ให้ความสำคัญกับระบบทุนนิยมและความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม ทำให้สภาพสังคมโดยรวมจากเดิมที่เป็นสังคมเกษตรกรรมได้เปลี่ยนตัวเองจนกลายเป็นสังคมอุตสาหกรรม ระบบครัวเรือนแบบเดิมเริ่มที่จะแตกสลาย ผู้คนเริ่มเดินทางเข้าสู่เมืองเพื่อเข้าสู่ระบบการผลิต และเมื่อมนุษย์ห่างจากครัวเรือนเข้าสู่เมือง มนุษย์จึงมีลักษณะไร้ราก โคดเคี้ยว อ่างว้างในเมืองใหญ่ ดังนั้น การค้นหาและเริ่มต้นชีวิตคู่จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่เกิดขึ้นมาเพื่อชดเชยความอ้างว้างนั้น และทำให้ชีวิตมีเสถียรภาพมากขึ้น ด้วยเหตุนี้เองจึงเรียกได้ว่า ความรักกับความว่าเหว่นั้นเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์กันมาตั้งแต่ช่วงยุคสมัยใหม่

ลักษณะที่แตกต่าง

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักในบทที่ 4-5 นั้น ผู้วิจัยพบว่า รูปแบบความรักแบบว่าเหวในยุคหลังสมัยใหม่นั้น มีความแตกต่างจากยุคสมัยใหม่ในรายละเอียด กล่าวคือ แม้จะมีความรักเพื่อสร้างเสถียรภาพหลังจากที่แยกตัวออกจากครอบครัว แต่ลักษณะว่าเหวในยุคสมัยใหม่นั้น เป็นการสร้างความสัมพันธ์แบบที่แน่นอน คือ เข้าพิธีสมรสมีภรรยาอย่างถูกต้อง แต่ในยุคหลังสมัยใหม่นั้น แม้จะเข้าพิธีสมรสแล้ว แต่ความไม่แน่นอนนั้นยังคงอยู่ การก่อตัวขึ้นของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักจึงมีลักษณะของการแสวงหาความมั่นคงแน่นอนต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

4) รูปแบบความสัมพันธ์แบบแลกเปลี่ยน

ลักษณะเหมือน/คล้ายคลึง

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักแบบแลกเปลี่ยนนั้น ลักษณะที่คล้ายคลึงกันในระหว่างแนวคิดทั้งสองนั้น ก็คือ เป้าหมายของความสัมพันธ์ ในยุคสมัยใหม่เป็นยุคทุนนิยมอุตสาหกรรมที่ทุกคนต่างแสวงหาความก้าวหน้า ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อยังชีพ เป็นผลิตเพื่อขายโดยหวังผลกำไรสูงสุด ดังนั้น รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักระหว่างชายหญิง จึงมีลักษณะที่สร้างสัมพันธ์กันเพื่อผลประโยชน์เกิดขึ้นด้วย ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับรูปแบบความสัมพันธ์แบบแลกเปลี่ยน เพราะความรักในรูปแบบดังกล่าวก็มีลักษณะรักเพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เช่นกัน

ลักษณะที่แตกต่าง

ในยุคหลังสมัยใหม่นั้น รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักนั้น มิได้รักกันเพื่อผลประโยชน์เท่านั้น แต่เพื่อความพึงพอใจสูงสุด (maximum satisfaction) กล่าวคือ เมื่อคนรักคนหนึ่งไม่สามารถสนองตอบความพึงพอใจในเรื่องหนึ่งได้ ก็สามารถที่จะแสวงหาคนรักคนที่สองเพื่อเติมเต็มสิ่งที่ขาดหาย นอกจากนี้ ในภาวะหลังสมัยใหม่ยังปรากฏลักษณะการรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักเพื่อเลื่อนสถานภาพทางสังคมเช่นกัน แต่เมื่อสถานภาพเลื่อนแล้วก็สามารถที่หาคนรักใหม่เพื่อเลื่อนสถานภาพให้สูงขึ้นอีกแบบไม่มีที่สิ้นสุด

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับความแตกต่างเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักในยุคหลังสมัยใหม่และยุคสมัยใหม่นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า แม้ว่า ภาพกว้างของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักทั้ง 4 จะปรากฏทั้งในยุคสมัยใหม่และยุคหลังสมัยใหม่ก็ตาม แต่ในส่วนของรายละเอียดนั้น รูปแบบความสัมพันธ์ในยุคหลังสมัยใหม่มีลักษณะที่ซับซ้อนกว่า ทั้งนี้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างมีอยู่ 2 ประการ ก็คือ ปัจจัยในเรื่องกาละ (space) และเทศะ (time) กล่าวคือ รูปแบบความสัมพันธ์เชิง

ความรักในยุคหลังสมัยใหม่นั้น ตอบสนองความพึงพอใจส่วนตั้มากกว่าและหลากหลายกว่า โดยใช้ระยะเวลาเพื่อความพึงพอใจและความหลากหลายนั้นสั้นๆเพื่อเปลี่ยนใหม่หรือสามารถดำเนินไปได้พร้อมๆกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ เป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักที่สนองความพึงพอใจส่วนตัวอย่างสูงสุด หากความพึงพอใจนั้น ไม่สามารถแสวงหาได้จากคนเพียงคนเดียว ก็จะแสวงหาจากคนหลายๆคนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยรูปแบบความสัมพันธ์จะดำเนินอยู่ภายใต้ระยะเวลาสั้นๆแล้วเปลี่ยนไปหาคนใหม่ หรือสามารถที่ดำเนินไปพร้อมๆกันได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นถึงกระบวนการถอดความหมายจากเนื้อเพลงไทยสากล มาสู่มิวสิควิดีโอ เนื่องจากจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีมิวสิควิดีโอหลายเพลงที่แก่นเรื่องไม่สอดคล้องกับแก่นเพลง
2. ควรศึกษาเนื้อหาในมิวสิควิดีโอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิติในเรื่องอารมณ์ความรู้สึก เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า มิวสิควิดีโอเพลงไทยสากลส่วนใหญ่จะมีลักษณะการนำเสนอทางด้านความรู้สึกและอารมณ์เป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงเป็นเรื่องน่าสนใจอย่างยิ่ง หากมีการศึกษากระบวนการสร้างความเป็นจริงทางอารมณ์ (the social construction of emotion) ในมิวสิควิดีโอเพลงไทยสากล
3. ควรประยุกต์วิธีการในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ชายหญิงในสื่อประเภทอื่น อย่างเช่น ในสื่อละครโทรทัศน์ โฆษณา หรือภาพยนตร์ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการสร้างความเป็นจริงในประเด็นใดประเด็นหนึ่งผ่านสื่อแบบครบวงจรมากขึ้น